

TOHOLAMMIN KUNNAN KONSERNIOHJE

LIITE KH 4.12.2012 § 210

LIITE KV 17.12.2012 § 48

HYVÄKSYTTY KV 17.12.2012 § 48

VOIMAAN 1.2.2013

1 KUNTAKONSERNIN MÄÄRITELMÄ JA MUUT KONSERNIIN LIITTYVÄT KESKEISET KÄSITTEET

Kuntakonserni on määritetty kuntalain 16 a §:ssä. Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonsernin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräysvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöltä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräysvalta toisessa yhteisössä.

Emoyhteisö

Konsernitilinpäätöksen laativa kunta on kuntakonsernin emoyhteisö. Emoyhteisöasema perustuu määräysvaltaan toisessa kirjanpitovelvollisessa.

Tytäryhteisö

Kunnan tai kuntayhtymän tytäryhteisöllä tarkoitetaan niitä osakeyhtiöitä, kuntayhtymiä, liikelaitoskuntayhtymiä, yhdistyksiä, muita yhteisöjä ja säätiöitä, joissa kunnalla tai kuntayhtymällä yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta.

Kuntayhtymä

Kuntien yhteistoiminnan muodoista kuntayhtymä on merkittävin. Jäsenkunnat päättävät perussopimuksessa keskeisistä kuntayhtymän toimintaan ja hallintoon liittyvistä asioista. Kuntayhtymän päätösvaltaa johtaa perussopimuksessa sovittu toimielin, yleensä yhtymävaltuusto. Lähes kaikilla kuntayhtymillä on yhtymähallitus.

Kuntayhtymä yhdistellään aina kunnan konsernitilinpäätökseen riippumatta siitä, mikä on kunnan osuus kuntayhtymän varoista ja velvoitteista, sekä siitä, miten kunnan äänivaltaa on sopimuksilla

rajoitettu. Vastaavalla tavalla myös liikelaitoskuntayhtymä yhdistellään aina sen jäsenten konsernitilinpäätökseen. Kuntayhtymä, joka ei ole kunnan tai kuntayhtymän tytäryhteisö, ei kuulu kuntakonserniin, mutta sen tilinpäätös yhdistellään aina kunnan ja/tai kuntayhtymän konsernitilinpäätökseen.

Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään kunnan konsernitilinpäätökseen aina suhteellisella menetelmällä, vaikka kunnalla olisi määräysvalta kuntayhtymässä. Käytännössä jäsenten äänivaltaa on kuntayhtymän perussopimuksessa usein rajoitettu siten, ettei yksittäisellä jäsenellä ole määräysvaltaa kuntayhtymässä.

Konserniyhteisö

Konserniyhteisöllä tarkoitetaan emoyhteisönä toimivaa kuntaa sekä sen tytäryhteisöä.

1.1 KONSERNIOHJEEN TARKOITUS JA TAVOITE

Konserniohjeiden antaminen perustuu kuntalain 13 §:ään, jonka mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, konserniohjauksen periaatteista ja hallinnon järjestämisen perusteista.

Kunnan konserniohje antaa konsernitason toimintaohjeet ja määrittelee konsernitason toimintaperiaatteet sekä täsmentää kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen asemaa konsernin johtajana.

Konserniohje sisältää konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä asioita sekä määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitason tasolla tehdään esimerkiksi rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa ja henkilöstöasioissa.

2 KONSERNIOHJEEN SOVELTAMISALA

Konserniohje koskee Toholammin kuntaa (emoyhteisö) ja sen tytäryhteisöjä.

Toholammin kuntakonserni on taloudellinen kokonaisuus, jonka muodostavat kunta (emoyhteisö) sekä ne juridisesti itsenäiset yhteisöt, joissa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta (tytäryhteisöt).

Konserniohjeen vahvistaa kunnanvaltuusto. Konserniohje käsitellään ja hyväksytään tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa tai vastaavassa ja hallituksessa. Käsittelyn jälkeen konserniohje on tytäryhteisöä velvoittava.

Toholammin kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt on esitetty konserniohjeen liitteessä.

3 KONSERNIOHJAUS JA -JOHTAMINEN

1.1 Konsernijohto ja tehtävät

Toholammin kuntakonsernissa noudatetaan konserniohjauksen ja -johtamisen osalta seuraavaa tehtävä- ja toimivaltajakoa:

Kunnanvaltuusto

- määrittelee omistajapolitiikan
- vahvistaa konserniohjeen
- hyväksyy kunnan konsernijohtamista koskevat yleiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet
- on kuntakonsernin toiminnan ylin valvoja
- hyväksyy tavoitteet talousarviossa ja taloussuunnitelmassa koko kuntakonsernille.

Kunnanhallitus

- ohjaa kuntakonsernia
- vastaa konserniyhteisöjen valvonnasta
- hyväksyy konserniohjeen
- valitsee kunnan edustajat **suorassa omistuksessaan** oleviin tytä- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin sekä nimeää kunnan edustajat näiden yhteisöjen hallituksiin
- käyttää omistajapuhevaltaa eli ohjeistaa eri yhteisöjen hallintoelimissä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä
- vastaa tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä ja saa käyttöönsä yhteisön toiminnan ja tulosten arviointiraportit vuosittain sekä raportoi valtuustolle vuosittain yhtiöille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta
- seuraa tytäryhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotukset havaitsemistaan epäkohdista.

Kunnanjohtaja

- vastaa kuntakonsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan (emoyhteisön) osalta sekä seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista kunnanhallitukselle.
- seuraa ja valvoo tytäryhteisöjen toimintaa ja taloutta ja ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista kunnanhallitukselle.

3.2 Edustajat tytäryhteisöjen hallintoelimissä

Omistajan keskeisiä vaikutusmuotoja yhteisön toimintaan on edustajien valitseminen tai ohjeiden antaminen yhteisön hallinto- ja

päätöksentekoelempiin valittavista henkilöistä.

Edustajien valinnassa tytäryhteisöjen hallintoelimiin noudatetaan seuraavia periaatteita:

- edustajaksi valittavana tulee olla liiketaloudellista ja tytäryhteisön toimialueen asiantuntemusta
- edustajaksi valittavana tulee olla pätevyyttä arvioida tytäryhteisön johdon toimintaa toiminta-ajatuksen, strategioiden ja toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta
- edustajaksi valittavan pitää kyetä hankkimaan jatkuvasti tietoa tytäryhteisön alan kehityksestä
- edustajien valinnassa otetaan huomioon esteellisyyttä koskevat säännökset siten, ettei kunnan hallinnossa tytäryhteisön asiaa käsiteltäessä synny kuntalain tarkoittamaa yhteisöjääviyttä.

Kuntalain 23 § 2 momentin perusteella kunnanhallitus tai johtosäännössä määrätty kunnan muu viranomainen antaa tarvittaessa ohjeita kuntaa eri yhteisöjen, laitosten ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin.

Kunnanhallituksen puheenjohtajalla ja kunnanjohtajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa.

Jos kunnan edustajana yhtiön hallintoon valittu henkilö on tilanteessa, jossa hän joutuisi toimimaan kunnan edun vastaisesti, tulee hänen pyytää kunnalta selkeät toimintaohjeet ja viime kädessä erota hallituksen jäsenyydestä.

1.3 Tietojen antaminen kunnalle eli emoyhteisölle

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tilikauden aikana kahdesti 15.8. (raporttikausi 01.01.-31.06.) ja 15.12. (raporttikausi 01.01.-30.11.) mennessä raportit toiminnastaan ja taloudestaan. Raportit tulee toimittaa kunnan talous- ja hallintopalvelut -yksikölle ja niiden tulee sisältää seuraavat tiedot:

- suunniteltu palvelutuotannon kokonaismäärä (tärkeimmät suoritteet), raportointihetken mennessä toteutunut määrä sekä ennuste koko vuoden toteutumasta
- investoinnit
- lainanotto
- välituloslaskelma vuoden alusta raportointihetken (budjetoitu +toteuttanut)
- tilinpäätösarvio (15.12.)
- toiminnallinen katsaus, jossa tarkastellaan toimintasuunnitelman

toteutumista, poikkeamia ja korjaavaa toimenpiteitä.
- tunnuslukuseuranta.

4 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAAN LIITTYVÄ OHJEISTUS

Kunnan konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin kunnalla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuuta.

Konsernitilinpäätöksen laatimisen mahdollistamiseksi tulee tytäryhteisöjen järjestää talous- ja tiliasioidensa hoito riittävän yhdenmukaisesti kunnan kanssa. Tällöin tulee huomioida seuraavat seikat:

- yhtenäinen tilikausi (kalenterivuosi)
- mahdollisimman yhdenmukaiset tilipuitteet
- yhdenmukaiset arvostus- ja jaksotuseriaatteet
- tilinpäätöstietojen ja tarvittavien liitetietojen ilmoittamisaikataulu (28.2. mennessä)
- konsernitilinpäätöksen laadinta-aikataulu (31.3. mennessä)

Konsernitilinpäätöksen laatimista varten tytäryhteisöt toimittavat seuraavat tiedot 28.2. mennessä

- tase- ja tuloslaskelma liitetietoineen
- rahoituslaskelma
- toimintakertomus
- saamiset ja velat sekä tuotot ja kulut kuntakonsernin sisällä
- sisäiset katteet pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynneistä konsernin sisällä
- budjetti, tunnuslukuseuranta

Lisäksi tytäryhteisöt toimittavat tasekirjan sisältäen tilintarkastuskertomuksen ja tilintarkastajien merkinnän heti sen valmistuttua.

Kunnan hallintojohtajalla on toimivalta järjestää tarvittavat neuvonpidot ja antaa tarkempia ohjeita konsernitilinpäätöksen laadintaan liittyen.

5 TILINTARKASTUS

Tilintarkastuksen järjestämisessä tytäryhteisöissä noudatetaan seuraavaa periaatetta:

- kunnan konserniin kuuluvan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan vähintään yksi kunnan tilintarkastaja.

6 RISKIENHALLINTA

Konsernissa toteutetaan yhtenäistä riskienhallintaa siten, että tytäryhteisön tulee hankkia etukäteen kunnan johdon

(kunnanjohtaja) suostumus seuraaviin toimenpiteisiin:

- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttamiseen
- toimialan laajentamiseen
- pääomarakenteen muuttamiseen
- suuriin investointeihin ja merkittäviin omaisuuden muutoksiin
- merkittävään lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antamiseen tai niiden ehtojen muuttamiseen
- yhteisön omaisuuden luovuttamiseen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutumiseen
- kiinteistö- ja yrityskauppoihin

Konsernissa noudatetaan yhtenäistä vakuutuspolitiikkaa kilpailuttamalla vakuutukset konsernitasolla viiden vuoden välein.

7 HENKILÖSTÖPOLITIikka

Henkilöstöpolitiikassa noudatetaan koko konsernin osalta seuraavia periaatteita:

- henkilöstölisäyksissä käytetään ensisijaisesti sisäistä hakumenettelyä
- konsernin sisäistä osaamista hyödynnetään tehtäväkierroilla ja tehtävävaihdoilla
- konsernin sisäistä osaamista pyritään lisäämään tehtäväkierroilla ja tehtävävaihdoilla
- koulutus- ja henkilöstöpalveluja pyritään järjestämään koko konsernin puitteissa.

8 TIEDOTTAMINEN JA HYVÄ HALLINTOTAPA

Kuntalain 29§:n mukaisesti kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön toiminnasta silloin kun se hoitaa kunnallista tehtävää. Konsernin johdolle on tiedotettava merkittävistä tapahtumista yhtiön toiminnassa ennen julkista tiedottamista. Tietojen antamisessa on huomioitava kunnan julkisuus- ja salassapitosäännökset (esim. liikesalaisuudet).

Liite 1.

Toholammin kunnan konserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräämisvallassa olevat yhteisöt:

Tytäryhteisöt

Toholammin energia Oy	80 %
Toholammin kehitys Oy	100%
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt	
KOY Toholammin vuokratalot	100%
As. Oy Kerttulanrivi	59,04%

Kuntayhtymät, joissa Toholammin kunta on jäsenenä

Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon ja peruspalvelukuntayhtymä Kiuru ky (Peruspalveluliikelaitos Jyväskylä sisältyy Kiurun organisaatioon)	4,05%
Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä	4,26%
Keski-Pohjanmaan Liitto ky	4,45%
Korpelan Voima ky	13,18%
Yhdistelemätön osakkuusyhteisö	
As. Oy Kultavieri	27%